
Táncház. A rövid téli szünet után újra megnyílik a kolozsvári táncház. Pénteken este 7 órától a Vasutas (volt Vasas) Klubban széki sűrű tempót és kalotaszegi párost tanítanak. Vasárnap délután 6 órától a Monostori Művelődési Házban aprók tánca, fél 8-tól pedig a fiataloké.
(Igazság, 1982/4. 4. – 1982. január 7., csütörtök)

Utóhangok táncház-kapcsán

Egy találkozó kapcsán

Félreértések elkerülése végett szükségesnek érzem előrebocsájtani, hogy tudom, a táncházmozgalom (elsősorban) nem az én korosztályom mozgalma. Így nem tartozom a táncházások közé, s a látszatát is el szeretném kerülni annak, hogy (véleménycserét szorgalmazni próbálva) a táncház körül – a (sajnos) szép számmal – legyeskedők sorába óhajtanék lépni. Mint olyan nemzedéki megnyilvánulásra azonban, mely egész közösségiünk számára fontos jelzéseket hordoz, úgy érzem, kívülállóként is kötelesség odafigyelni!

Az (immár negyedik) udvarhelyi találkozó ismételten meggyőzhetett afelől, hogy vitathatatlanul pozitív jelenséggként könyvelhető el: a divatok egymást váltogató hullámai közt vergődő mai ember személyiségsorvadásának, értékek devalválódásának, az élet elanyagiasodásának időszakában, az életmód uniformizálódása ellen forduló fiatal nemzedék a humánus hites, történelmi hordozóihoz, a hagyományokhoz nyúl vissza. Jó tudni, hogy miközben az ipari civilizáció eljellegetlenítő, egyneműsítő hatását nap mint nap érezzük, az etnikai tudatosodás erősödése nemzedéki igénnyé (és a kor jellemzőjévé) vált (egyébként szerte a világon). A táncház nem más, mint egy életforma idézése. Célja azonban nem elmúlt életmodellek kiüresedett rekvizitumait, kellékeit mába menteni, hanem e modellek belső világának tiszta emberi értékeivel élni. A tánc és a zene megtalált üzenetének közvetítésével. A táncház a forrásoktól egyre távolodó, áttételekben szaporodó világban a fiatalos (talán ösztönös) életigenlést állítja helyre, az együttáncolás tartalmas szórakozásának adva helyet. Ez adta meg a kétnapos újabb együttlét, a kolozsvári, udvarhelyi, csíkszeredai, marosvásárhelyi, szatmári, temesvári, brassói, sepsiszentgyörgyi, dési és segesvári fiatalok együttáncolásának varázsát is, önmegismerés és egymás megismerésének lehetőségeként.

A táncházak szaporodása s a tánctudás gyarapodása egyaránt biztató jelzés a jövőre nézve. Mint ahogyan biztató a házigazdák ügybuzgalma is! De talán épp emiatt nem szabad szemet hunyni olyan – külső szemlélő számára is észrevehető – jelenségek fölött, melyek pontosan a mozgalom jövője ellen munkálnak.

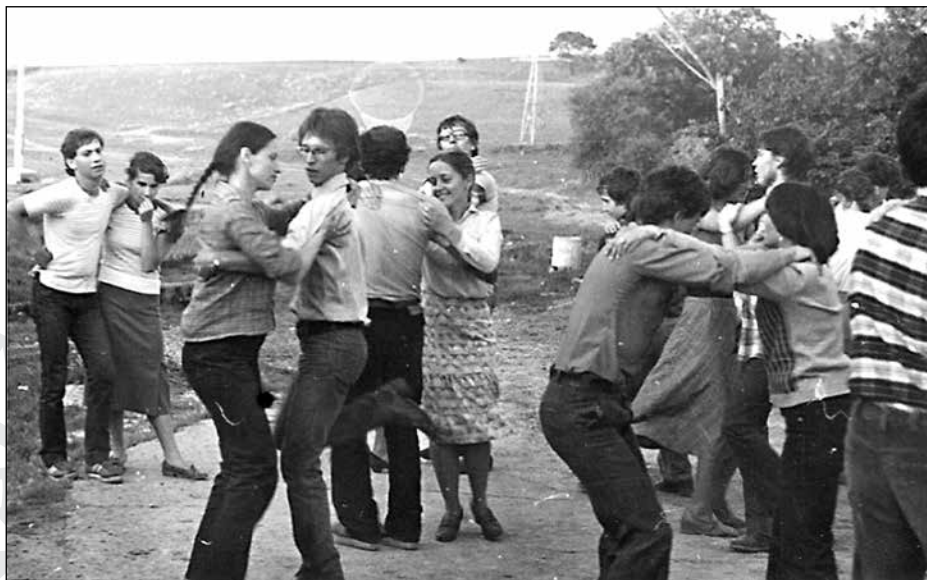
Utaltam már rá az előbbieken (s talán ez a legszembeütőbb), hogy túlságosan sokan próbálkoznak meg (jelenlétük látványos fitogtatásával) részt követelni a fia-

talok menedzselésében. Kolozsváron, Vásárhelyen és Udvarhelyen egyaránt. Megvallom, kissé szorongva figyelem minden egyes alkalommal e „szervezők” tevékenységét, mert kár lenne, ha túlságosan beleszóló sürgölődésük eredményeként épp a fiatalok kezdenék úgy érezni, hogy ez már nem az, amit ők akartak!

Nem lehet nem észrevenni ugyanakkor, hogy a tömegkommunikáció és az intézményszerűség hamar ráébredt a táncban rejlő lehetőségre. Nyilván pozitív gesztusként, a népszerűsítés szándékával. (Azért bizonyos fokig a készen vagy majdnem készen kapott produkció reményével is...) Akik nem vették észre, hogy már a kalotaszegi kaláka alkalmával mennyire jobbra-balra mozgatott bábokká lettek a szereplés vágyától fellelkesült, ünneplőbe öltözött emberek, aki nem hallotta a gagyiak csalódottságának szóáradatát, aki nem várná hiába ma is az első Kalákák alkalmával (diákok lelkes munkájának eredményeként) felgyűjtött anyagok közzétételét, aki nem volt ott a kolozsvári rendezvényen, s elhi(he)tte mindazt, amiről „három napig tartó” együttáncolásként a tévéből értesülhetett, az talán hajlamos lehet a felkarolás egyértelműen pozitív minősítésére. A táncázások azonban (javarészt) más véleményen vannak. Ők úgy érzik, hogy fokozatosan lényegből eszközzé vált a tánc és a zene, s a szerepeltetésekben, megszólaltatásokban érvényesülő tekintélyvel lassan az együttáncolás belső demokratizmusának rovására lett.

A találkozók egyikén aztán előkerült a színpad, s ez (következményeiben válságos) zavart eredményezett. Mert amint később kiderült, a pódium lassan kitermelte a szereplésvágyat, egyesek látványra törekvését. A mindenképp kitűnni akarás maga után vonta a koreografizálást, s nyilván személyes ambícióktól vezérelve egyesek a táncáz továbbépítése helyett úgynevezett táncázegyüttes szervezésébe, beállított műsorok összállításába kezdtek. Nem akarom megtagadni annak lehetőségét, hogy a táncoknak a táncházak keretei közötti tökéletes elsajátítása természetesen elvezetheti a népitánc-együttesekhez azokat, akik már szűknek érzik a személyes kiemelkedéshez a mozgalom nyújtotta lehetőségeket. Annak tételezése azonban, hogy a táncháznak szükségszerűen együttesbe kell torkollnia, mindenképpen zavarólag hathat a mozgalom egészére. A táncáz együttesnek való alárendelése pedig egyenesen ellentmond mindannak, amit lényegeként ez az ifjúsági törekvés meghirdetett. Olyan körülmények között, amikor a táncáz sajátos eszközeivel is olyan izlésváltást tudott eredményezni, mely eddigi szemléletünk módosítására képes serkenteni meglévő, „profi” együtteseket (Maros, Vadrózsa, Hargita), nem tűnik indokoltnak a táncházások együttesbe tömörítésének elképzelése. Kár fölösleges konfúziók keltésével lassítani (az eddigi eredményességet talán túlbecsülve) a továbbfejlődést! Értetlenségre, személyeskedésekre adhat ez okot. És hogy létező gond ez már, az Udvarhelyre összesereglettek is észrevehették. Mert akkor amikor még javában zajlott a táncházások tényleges találkozójának vasárnap délutáni rendezvénye, a kolozsvári fiatalok tekintélyes csoportja már Segesváron tolongott helyjegyéért, hogy felszállhasson a hazavivő gyorsvonatra...

A találkozó alkalmából megrendezett tudományos ülészak témáinak legtöbbször je mindenképp hasznosnak bizonyult, tudománynépszerűsítés és ismeretterjesztés szempontjából egyaránt. Mégis érezni lehetett e rendezvényvel kapcsolatban most

Kolozsvári táncházások Sárvásáron, balról jobbra: Németh Attila, Sipos Ildikó, Könczei Árpád, Plugor Judit, Osváth Ildikó, Török Zoltán, Pászkan Attila, Szabó István...

is bizonyos túlszervezettséget. Mert annak ellenére, hogy a meghívott (rangos) előadók igyekezetének eredményeként végül is sikerült kötni az elhangzottakat a táncház lényegéhez, a zenéhez és a tánchoz, hiányérzetet keltett, hogy a szórványosan már publikáló fiatal kutatók ismét kimaradtak a meghívottak közül. (Kivételt e tekintetben csupán Pávai István jelentett.) Pedig hasznos feladat volna e találkozások alkalmával a folklór- és általában a néprajzkutatás szakember-utánpótlásának számbavétele is. Amit már hiányolni lehetett, az a táncházak tapasztalatcseréjének elmaradása. Nem olyan vitára gondolok, mint amilyen a kolozsvári volt, ahol a kívülállók többit elmélkedtek, mint a táncházások együttvéve, hanem egy olyan találkozásra, amely lehetőséget nyújtott volna a mindennapi gondok, a legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdések megbeszélésére.

Végül a népi táncosok felvonultatása meglehetősen vegyes véleményt váltott ki. Elsősorban persze nem azok hibájából, akik eljöttek, s jelenlétükkel, műsorukkal gazdagabbá, színesebbé tették a találkozót. Hanem azokéból, akik „beszervezték” őket, megfélejtkezve arról, hogy tudatosítsák bennük ottlétük valódi értelmét. Leginkább a tancsiaknál volt bántó érezni, hogy a „stílusosan beálló” zenészek, a pártás, stilizált magyarruhás lányok szerepelni jöttek és nem táncházatalálkozóra. Sokakban felmerült az a kérdés, hogyan lehetne szervezettebbé tenni e táncosok jelenlétét? Mert az idén sem került sor arra, hogy a közös táncokon részt vegyenek, s így ottlétük a fiatalok tánctanulása szempontjából nagyrészt kihasználatlanul maradt.

Elismeréssel adózva mindazoknak, akik a táncház jövőjén (hozzáértően) munkálkodnak, mindenképp észre kell vennünk, hogy a többfrontú, túlbuzgó, túlerőltetett társadalmisítás divatjelenséggé degradál(hat)ja a mozgalmat. A cél nem lehet más, mint a társas szórakozás igényeinek kielégítése, a nagyapák ünnepi pillanatainak jelzéseiből építkező örömfelszabadítás, a közösségi jellegű művészi anyag terjesztése közben. Mert végül is a zenei és mozgásbeli anyanyelv elsajátításának eszköze a táncház!

Pillich László

(Utunk, 1982/3. 7. – 1982. január 15., péntek)

Táncház. Vasárnap a Táncház – a zenekar szüneti távolléte miatt – elmarad.
(Igazság, 1982/29. 2. – 1982. február 5., péntek)

Táncház

Pénteken este 7 órától a Vasutas (volt Vasas) Klubban – a rövid szünet után – újra megindul a táncház. Folytatódik a kalotaszegi páros táncok tanítása. A táncház vendége Gergely András türei népdalénekes. Vasárnap délután fél 6 órától farsangi bál a Monostori Művelődési Házban. A táncház az aprókat is jelmezben várja.

(Igazság, 1982/40. – 1982. február 18., csütörtök)¹¹⁴

A IV. Táncháztalálkozó

Bizarrnak tűnik, de úgy igaz: táncházaink életképesebbeknek, funkcionálisabbaknak bizonyultak egyik-másik művelődési intézményünknel. E jelenség sok olyan jelzést hordoz, amelyekből közművelődésünk néhány fontos elvére ismerhetünk. Jelesen arra a vonatkozásra, hogy a közművelődési intézmény akkor funkcionál zavartalanul (akarom mondani népes befogadó és aktív, alkotó közönséggel), ha annak az embercsoportnak (lehet az egészen mikroközösség is) művelődési igényeit maradéktalanul kielégíti-szolgálja. Ilyen intézmény ma már a táncház is, amely mint művelődési-szórakozási forma évek óta városról városra szervezte önmagát, míg mellé nem áll-

¹¹⁴ A kolozsvári Igazság napilapban ez volt az utolsó publikált hirdetés a monostori úti táncházzal kapcsolatban. A közösségi emlékezet egyrésze szerint a szóban forgó farsangi táncházban, másrésze szerint egy következő időpontban filmezett „a japán”, akinek jelenléte és a filmzés ténye ürügyet szolgáltatott a hatóságoknak, hogy betiltsák a monostori úti táncházat.